

Brusel 13. června 2016
(OR. en)

9215/16

ECOFIN 457
UEM 204
SOC 321
EMPL 218
COMPET 291
ENV 337
EDUC 192
RECH 184
ENER 200
JAI 448

POZNÁMKA

Odesílatel:	Generální sekretariát Rady
Příjemce:	Delegace
Č. dok. Komise:	9132/16 ECOFIN 423 UEM 173 SOC 287 EMPL 183 COMPET 260 ENV 304 EDUC 160 RECH 152 ENER 165 JAI 410 - COM(2016) 335 final
Předmět:	Doporučení pro DOPRUČENÍ RADY k národnímu programu reforem Litvy na rok 2016 a stanovisko Rady k programu stability Litvy z roku 2016

Delegace naleznou v příloze výše uvedený návrh doporučení Rady ve znění revidovaném a dohodnutém několika výbory Rady na základě návrhu Komise COM(2016) 335 final.

DOPORUČENÍ RADY

ze dne ...

k národnímu programu reforem Litvy na rok 2016 a stanovisko Rady k programu stability Litvy z roku 2016

RADA EVROPSKÉ UNIE,

s ohledem na Smlouvu o fungování Evropské unie, a zejména na čl. 121 odst. 2 a čl. 148 odst. 4 této smlouvy,

s ohledem na nařízení Rady (ES) č. 1466/97 ze dne 7. července 1997 o posílení dohledu nad stavy rozpočtů a nad hospodářskými politikami a o posílení koordinace hospodářských politik¹, a zejména na čl. 5 odst. 2 uvedeného nařízení,

s ohledem na doporučení Evropské komise,

s ohledem na usnesení Evropského parlamentu,

s ohledem na závěry Evropské rady,

s ohledem na stanovisko Výboru pro zaměstnanost,

s ohledem na stanovisko Hospodářského a finančního výboru,

s ohledem na stanovisko Výboru pro sociální ochranu,

s ohledem na stanovisko Výboru pro hospodářskou politiku,

¹ Úř. věst. L 209, 2.8.1997, s. 1.

vzhledem k těmto důvodům:

- (1) Dne 26. listopadu 2015 přijala Komise roční analýzu růstu, jež zahájila evropský semestr koordinace hospodářských politik pro rok 2016. Priority roční analýzy potvrdila Evropská rada ve dnech 17.–18. března 2016. Dne 26. listopadu 2015 přijala Komise na základě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011² zprávu mechanismu varování, ve které Litva není uvedena mezi členskými státy, u nichž bude proveden hloubkový přezkum. Téhož dne Komise rovněž přijala doporučení pro doporučení Rady týkající se hospodářské politiky eurozóny. Toto doporučení potvrdila Evropská rada ve dnech 18.–19. února 2016 a Rada jej přijala dne 8. března 2016³. Litva by jako země, jejíž měnou je euro, měla vzhledem k úzkému propojení ekonomik v hospodářské a měnové unii zajistit, aby uvedené doporučení bylo splněno v plném rozsahu a včas.
- (2) Dne 26. února 2016 byla zveřejněna zpráva o Litvě. V této zprávě byl posouzen pokrok, jež Litva učinila v plnění jí určených doporučení přijatých dne 14. července 2015 i národních cílů v rámci strategie Evropa 2020.
- (3) Dne 29. dubna 2016 předložila Litva svůj národní program reforem na rok 2016 a svůj program stability z roku 2016. Vzhledem k jejich provázanosti byly oba programy posuzovány současně.

² Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1176/2011 ze dne 16. listopadu 2011 o prevenci a nápravě makroekonomické nerovnováhy (Úř. věst. L 306, 23.11.2011, s. 25).

³ Úř. věst. C 96, 11.3.2016, s. 1.

- (4) Relevantní doporučení pro jednotlivé země byla zohledněna při programování evropských strukturálních a investičních fondů na období 2014–2020. V souladu s článkem 23 nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013⁴ může Komise členský stát požádat, aby svou dohodu o partnerství a příslušné programy přezkoumal a navrhl změny, je-li to nezbytné, aby se podpořilo provádění příslušných doporučení Rady. Podrobnosti o tom, jak bude Komise uvedené ustanovení používat, byly uvedeny v pokynech k uplatňování opatření propojujících účinnost evropských strukturálních a investičních fondů s řádnou správou ekonomických záležitostí.
- (5) Ve svém programu stability z roku 2016 Litva požádala o dočasnou odchylku ve výši 0,6 % HDP od požadované korekce směrem k dosažení střednědobého cíle v roce 2017, aby byly zohledněny rozsáhlé strukturální reformy, jež by měly mít pozitivní dopad na dlouhodobou udržitelnost veřejných financí. Dokud však nebude dosaženo konečné dohody, přetrvává ve vztahu k souboru reformních opatření a jejich provádění nejistota. Litva má dostatečné fiskální rezervy, aby mohla využít dočasnou odchylku, avšak zdá se, že nesplňuje kritérium způsobilosti týkající se provádění reformy, aby mohla využít ustanovení o strukturálních reformách. Navíc v současné době není možné posoudit věrohodnost dopadu reformy odhadovaného vládou. Z tohoto důvodu nebyl dopad těchto reforem v požadované korekci k dosažení střednědobého rozpočtového cíle pro rok 2017 dosud zohledněn.

⁴ Nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 1303/2013 ze dne 17. prosince 2013 o společných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti, Evropském zemědělském fondu pro rozvoj venkova a Evropském námořním a rybářském fondu, o obecných ustanoveních o Evropském fondu pro regionální rozvoj, Evropském sociálním fondu, Fondu soudržnosti a Evropském námořním a rybářském fondu a o zrušení nařízení Rady (ES) č. 1083/2006 (Úř. věst. L 347, 20.12.2013, s. 320).

- (6) Na Litvu se v současnosti vztahuje preventivní složka Paktu o stabilitě a růstu. Ve svém programu stability z roku 2016 vláda plánuje zlepšení celkového salda ze schodku ve výši 0,8 % HDP v roce 2016 na přebytek ve výši 0,9 % HDP v roce 2019. (Přepočtené⁵) strukturální saldo by v roce 2016 i potom mělo zůstat nad střednědobým rozpočtovým cílem, jímž je strukturální schodek ve výši 1 % HDP. Postup korekce zahrnuje systémovou důchodovou reformou v roce 2016, avšak neodráží plánovanou strukturální reformu roce 2017. V programu stability se očekává, že poměr veřejného dluhu k HDP klesne z 39,9 % HDP v roce 2016 na 35,7 % HDP v roce 2019. Makroekonomický scénář, z něhož tyto rozpočtové projekce vycházejí, je reálný. Opatření potřebná k podpoření plánovaných cílových schodků od roku 2018 však nebyla v dostatečné míře specifikována. Na základě prognózy Komise z jara 2016 dosáhne strukturální saldo -1,2 % HDP v roce 2016, což lze považovat za přiblížení se střednědobému rozpočtovému cíli, a v roce 2017 dosáhne -0,8 % HDP, což je nad střednědobým rozpočtovým cílem. Na základě posouzení programu stability a s ohledem na prognózu Komise z jara 2016 se Rada domnívá, že Litva by měla ustanovení Paktu o stabilitě a růstu víceméně dodržet.
- (7) Snížení podílu obyvatel v produktivním věku způsobené stárnutím, špatným zdravotním stavem populace a vysokou čistou mírou emigrace může poškodit růstový potenciál Litvy a v konečném důsledku její budoucí rozvrh konvergence, přičemž ohrožuje udržitelnost jejího důchodového systému a systému dlouhodobé péče. Odhaduje se, že do roku 2030 vznikne kumulativní ztráta ve výši 35 % obyvatelstva v produktivním věku. Pokud tento trend nebude zvrácen, ohrozí dostupnost vhodných zdrojů pracovní síly, udržitelnost dlouhodobého hospodářského růstu a systémů sociálního zabezpečení, zejména důchodového systému.

⁵ Jedná se o strukturální saldo přepočtené Komisí podle společně dohodnuté metodiky na základě informací obsažených v programu stability.

- (8) Stávající demografické trendy zdůrazňují potřebu provést v Litvě komplexní penzijní reformu, která bude řešit střednědobá rizika udržitelnosti a přiměřenosti stávajícího důchodového systému. Litva má v Unii jednu z nejvyšších měr chudoby mezi staršími osobami. V současné době však neexistuje mechanismus indexace pro státem poskytované důchody a výdaje na důchody ze sociálního pojištění jsou relativně nízké. Parlament dosud nepřijal vládou předložený návrh zákona na zavedení mechanismu indexace, navázání věku odchodu do důchodu na změny ve střední délce života po roce 2026 a zlepšení způsobu financování hlavní části penzí ze sociálního pojištění.
- (9) Zdravotní stav populace v Litvě je jeden z nejhorších v Evropské unii. Zejména úmrtnost populace ve věku 20 až 64 let je nejvyšší v Unii, což má významný dopad na potenciálně dostupnou pracovní sílu a produktivitu práce. Mezi nedostatky systému zdravotní péče patří nadměrné využívání nemocniční péče a nízké výdaje na prevenci a veřejné zdraví. Je nutné řešit negativní demografický vývoj.

- (10) Je důležité, aby Litva posílila investice do lidského kapitálu, aby zabránila některým negativním účinkům úbytku populace v produktivním věku a podpořila přechod Litvy k ekonomice s vyšší přidanou hodnotou. Ačkoli vzrostla úroveň dosaženého vzdělání, poměr žáků s nedostatečnými základními dovednostmi je vysoký. Je třeba vynaložit úsilí za účelem zajištění vysoce kvalitní výuky, což má zásadní význam pro řešení slabých výsledků a nedostatků ve vzdělávání. Dále existují nedostatky v kvalitě výuky ve vysokoškolském vzdělávání a jeho schopnosti podporovat inovace. Trvale nízká úroveň účasti dospělých na vzdělávání narušuje úsilí o zlepšení kvality lidského kapitálu a zvýšení produktivity. V některých odvětvích ekonomiky je patrný počínající nedostatek určitých dovedností. Očekává se, že v budoucnu se tento nedostatek dovedností stane ještě naléhavější. Silný růst mezd a zpomalení růstu produktivity mohou oslabit nákladovou konkurenceschopnost. Z tohoto důvodu je důležité zlepšit relevanci vzdělávání z hlediska trhu práce, zefektivnit strukturu a financování systému vzdělávání, rozvíjet celoživotní učení a zlepšit zaměření a účinnost aktivních politik na trhu práce. Litva přijala opatření ke zlepšení svých aktivních politik na trhu práce a dalších služeb na podporu žadatelů o zaměstnání, avšak stále existuje prostor pro lepší zacílení na specifické skupiny, zejména dlouhodobě nezaměstnané a osoby, jež nemají nezbytné dovednosti. Výdaje na účinná opatření aktivní politiky na trhu práce zůstávají omezené a sítě sociálního zabezpečení v Litvě jsou slabé. Přibližně 27 % litevské populace je ohroženo chudobou nebo sociálním vyloučením a platová nerovnost je jedna z nejvyšších v Unii. Vláda plánuje zlepšit rozsah a přiměřenost dávek v nezaměstnanosti a sociální pomoci, avšak příslušné právní předpisy nebyly dosud přijaty.
- (11) V parlamentu je nyní projednávána komplexní revize zákoníku práce a sociálního modelu. Záměrem je zvýšit flexibilitu vztahů na trhu práce a poskytnout více jistoty, avšak je nutné přijmout příslušné právní předpisy. Důležité je zapojení sociálních partnerů do provádění reformy a rozsáhlejší sociální dialog.

- (12) Od vypuknutí ekonomické krize dochází k pomalému ožívání investic, které bude v nadcházejících letech podpořeno strukturálními a investičními fondy EU. Nicméně k přijímání a využívání nových technologií nedocházelo v celé ekonomice a inovace jsou nízké, což brání růstu produktivity. Soukromé investice do výzkumu a inovací jsou rovněž nízké, patrně z důvodu nedostatečných pobídek pro výzkum a inovace v podnicích a pro spolupráci mezi veřejným a soukromým sektorem. Posílení soukromých investic by mohlo zmírnit rizika související se závislostí litevských veřejných investic do výzkumu a inovací na strukturálních a investičních fondech EU. Systém terciárního vzdělávání vykazuje nedostatky v kvalitě a ve výsledcích inovací a omezený stupeň spolupráce se zahraničními univerzitami a výzkumnými středisky. Systém výzkumu a inovací je roztržštěný a vyznačuje se překrýváním a duplicitou. To Litvě brání v dosažení kritického objemu kapacity v oblasti výzkumu a vývoje potřebné ke zvýšení inovativních znalostí. Je třeba zvýšit pobídky pro inovace a spolupráci mezi akademickou obcí a podnikatelskou sférou, mimo jiné rozvojem lidského kapitálu a investicemi do něj, což by mohlo zvýšit míru přenosu technologií do reálné ekonomiky. Zlepšení omezené kapacity litevských podniků k využívání externích znalostí a jejich používání k obchodním účelům by zvýšilo úroveň inovací.
- (13) V kontextu evropského semestru provedla Komise komplexní analýzu hospodářské politiky Litvy, kterou zveřejnila ve své zprávě o Litvě pro rok 2016. Posoudila také program stability a národní program reforem, jakož i opatření přijatá v návaznosti na doporučení, která byla Litvě adresována v předchozích letech. Vzala v úvahu nejen jejich význam pro udržitelnou fiskální a sociálně-ekonomickou politiku v Litvě, ale také jejich soulad s pravidly a pokyny EU, neboť celkovou správu ekonomických záležitostí v EU je třeba posílit tím, že do rozhodování členských států v budoucnu budou zahrnuty vstupy na úrovni EU. Doporučení v rámci evropského semestru jsou promítnuta do níže uvedených doporučení č. 1 až 3.
- (14) Na základě tohoto posouzení přezkoumala Rada program stability, přičemž její stanovisko⁶ je promítnuto zejména do níže uvedeného doporučení č. 1.

⁶ Podle čl. 5 odst. 2 nařízení (ES) č. 1466/97.

1. Zajistit, aby se odchylka od střednědobého rozpočtového cíle v roce 2016 a 2017 omezila na rezervu spojenou se systémovou důchodovou reformou. Snížit daňové zatížení osob s nízkými příjmy přesunutím daňové zátěže na jiné zdroje, které méně omezují růst, a zlepšit dodržování daňových předpisů, zejména v oblasti DPH.
2. Posílit investice do lidského kapitálu a řešit nedostatek dovedností zlepšením relevance vzdělávání z hlediska trhu práce, zvýšením kvality výuky a vzděláváním dospělých. Rozšířit dosah a účinnost aktivních politik na trhu práce. Posílit úlohu mechanismů sociálního dialogu. Zlepšit výkonnost systému zdravotní péče posílením ambulantní péče, prevence chorob a podporou zdraví. Zlepšit rozsah a přiměřenost dávek v nezaměstnanosti a sociální pomoci.
3. Přijmout opatření na posílení produktivity a zlepšit přijímání a využívání nových technologií v celé ekonomice. Zlepšit koordinaci inovačních politik a podporovat soukromé investice, mimo jiné rozvojem alternativních způsobů financování.

V Bruselu dne

*Za Radu
předseda/předsedkyně*
